

TÍÐINDI

Varðin hóttir við at selja til útlendingar

Í farnu viku visti Páll á Reynatúgvu at siga frá tingsins røðarapalli, at Varðin í Gøtu, sum rekur fimm skip í uppsjóvarflotanum, hevði fingið bjóðað millum 2,5 og 3 milliardir krónur fyri virkseimið. Nú hóttir Varðin við at selja til útlendingar

Marjun Dalsgaard

Eftir at Sosialurin í viku-skiftinum skrivaði um, at reiðarar hava tikið eina milliard úr fiskivinnuni, kennir Varðin seg so illa viðfarnan, at teir móguliga verða noyddir at selja alt virkseimið, siga teir við Norð-lýsið.

Gera teir tað, gongur tað útyvir vinnuna og er hetta júst eitt dømi um, at skipanin, sum vit hava, er sera ósunn, sigur Kári Petersen búskaparfrøðingur.

- Tann næsti, sum skal inn í vinnuna, skal gjalda fyri veiðuloyvið, meðan tann, sum tekur seg út, fær pengarnar. Soleiðis verða pengarnir tiknir út úr vinnuni, og tí er hendan skipanin sera óheppin fyri vinnuna, sigur hann.

Ein trupulleiki við

fiskivinnuskipanini í dag er, at eigarir av skipum við veiðirættindum kunnu selja veiðirættindi, sum eru latin ókeypiss frá landinum, saman við skipunum.

Keyparin skal nú gjalda marknaðarprís fyri veiðiloyvið, og fær eina fyrirøku, sum ikki hevur serliga stórt yvirskot og tískil ikki kann gjalda skatt til landið, greiðir Kári Petersen frá.

Ávarar móti oligarki

Fyri sløkum tveimum vikum síðani segði Páll á Reynatúgvu, løgtingslimur fyri Tjóveldi, frá tingsins røðarapalli, at hann hevur hoyrt, at Varðin í Gøtu hevur fingið eitt tilboð áljóðandi 2,5 til 3 milliardir fyri virkseimi teirra. Størsti parturin av hesum virðinum er veiðirættindi, sum er latin ókeypiss og á tann hátt

verða milliardir tiknar út úr vinnuni, um Varðin selir sítt virkseimi. Fyri at fáa ein nøktandi prís noyðast teir at selja til útlendingar, sigur Jákup Jacobsen við Norð-lýsið.

Kári Petersen ávarar ímóti oligarki, tí fáir vinnulívsmenn hava møguleika fyri at vinna milliardir í sambandi við sølu av einkarrættindum til at veiða á føroyskum stovnum. Einkarrætturin gevur eitt ónormalt stórt yvirskot til tann, sum fær veiðirættindini, og skipini kunnu tískil seljast fyri nógv meira enn tey eru verd, tí veiðirættindini fylgja við. Hetta merkir, at skip, sum hava kostað eina milliard at byggja, kunnu seljast fyri 5 milliardir krónur saman við veiðuloyvunum.

Føroyar enda sum fámannaveldi

Í fleiri ár hevur politiska skipanin latið stór virðir út til nakrar fáar einstaklingar á henda hátt. Hetta fær álvarsamar avleiðingar fyri landið, sigur Kári Petersen.

- Landsstýrið skriv-ar út fiskiloyvir fyri fleiri ár framyvir. Einkin forðar hesum persónum í at selja tey fyri milliardir. Samfelagsligu avleið-ingarnar av hesum langu loyvum uttan lógarásett til-feingisgjald er álvarsamar, sigur Kári Petersen.

Hann ávarar ímóti, at ein miðsavning av valdinum fer fram, og at Føroyar verða eitt oligarki - ella fámannaveldi.

- Miðsavningin av valdinum førir til, at nøkur fá fólk

fara at eiga milliardir, og tey fara eftir nøkrum árum at ráða yvir restini av føroyska vinnulivinum og samfelagnum annars, sigur hann.

Vit hava roynt at fingið eina viðmerking frá Varðanum, men tað eydnaðist ikki áðrenn deadline hjá blaðnum.

Kapitalisering av virðum

Lógin um vinnuligan fiskiskap er frá 1994. Hon sigur, at fiskurin, sum livur í sjónum er ogn Føroya fólks, men heimiðlar landsstýrinum at skriva út fiskiloyvir yvir 10 ár.

Við at geva loyvir í 10 ár, loyvir landsstýrið tí persóninum, sum hevur loyvið, at selja rættindini næstu 10 árin. Gevur loyvið eitt stórt avkast tey 10 árin, so kann loyvisgavin selja skipið við loyvinum fyri stórar upphæddir. At selja inntøkurnar í nógv ár í framtíðini til marknaðarvirðið nú, verður nevnt kapitalisering. Av tí at fiskivinnuskipanin gevur einkarrættindi, verður luftasliga alt ov stórt yvirskot í hesum reiðariinum, sum fáa fiskiloyvini, og tað eru nøkur fá, sterk reiðari, sum hava stódd til at fiska allan fiskin.

Innan uppsjóvarvinnuna fáa nakrir fáir aktørir fiskirættindi ókeypiss, sum hava eitt mett avreiðingarvirði á 2,2 milliardir.

Er ein milliard tikin úr vinnuni?

Ein milliard er tikin úr vinnuni, var yvirskriftin í Sosialinum í vikuskiftinum. Niðurstøðan byggir á tøl frá granskoðaravirkinum Januar, sum varð nýtt sum kelda til talvuna, sum Kári Petersen, búskaparfrøðingur hevur gjørt um vinningsbýti í pelagisku vinnuni.

Hetta fekk granskoðaravirkið Januar til at senda eina rættleiðing, har sagt var, at vinningsbýtið bert er tikið úr rakstrarfeløg-unum og ikki úr vinnuni, tí vinningsbýtið í flestu førum er koyrt í eitt móðurfelag, men hetta broytir einki, sigur Kári Petersen, sum stendir við sína útsøgn.

- Tað er tikið úr fiski-

vinnuni. Hvar tað so endar, tað veit man ikki, sigur hann.

Harafturat vísir talvan, at samstundis, sum man hevur tikið 500 milliónir krónur úr rakstrarfeløg-unum, er eginognin vaksin við 300 milliónum krónum uppá fimm ár, nevniliga frá 120 til 420 milliónir krónur. Tað vísir, at vit hava eina vinnu, sum við sínum einkarrættindum hevur eitt gjaldføri, sum er nógv ferðir størri enn neyðugt fyri at hava eitt sunt virkseimi, sigur Kári Petersen.

Vinningsbýtið hjá pelagiska flotanum	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Útflutningur av pelagiskum fiski	381	407	706	1102	1312	1346	2050*	2050*
Søla	548	443	776	1027	1075	1150*	1850*	1850*
Aðrar útreiðslur	238	167	266	379	428	430*	430*	430*
Starvsfólkakostnaður	180	141	237	306	319	345*	555*	555*
Avskrivningar	66	86	92	99	100	100*	100*	100*
Úrslit áðr. óvanligt	-34	0	160	235	214	275*	765*	765*
Óvanlig inntøka	312							
Skattur	49	6	30	48	46	61*	168*	168*
Úrslit eftir skatt	229	-6	130	188	168	200*	597*	597*
Vinningsbýti	74	70	125	151	146	150*	550*	550*
Eginogn	425	120	135	369	420			
Tøkur peningur	193	149	251	310	228			
Tal av skipum	11	9	8	11	11			

Keldur: Granskoðaravirkið Januar, Hagstovan, tøluni fyri 2013 til 2015 eru egnar útrokningar

*METT

- Pengarnir eru tiknir úr fiskivinnuni. Hvar teir eru farnir harfrá, tað vita vit ikki, sigur Kári Petersen. Samstundis við, at man hevur tikið 500 milliónir krónur úr rakstrarfeløg-unum er eginognin vaksin við 300 milliónum krónum upp á fimm ár, nevniliga frá 120 milliónum til 420 milliónir krónur, so hetta er ein vinna, sum hevur eitt nógv størri yvirskot enn neyðugt